

ת"פ 15374/06/18 - מדינת ישראל נגד אלברט מהדב סקל

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"פ 15374-06-18 מדינת ישראל נ' מהדב סקל
בפני כבוד השופט דרור קלייטמן

בעניין: מדינת ישראל באמצעות ב"כ עו"ד עדי
דנציגר- פרקליטות מחוז מרכז

המאשימה

נגד

אלברט מהדב סקל באמצעות ב"כ עו"ד אילן
כ"ץ ועו"ד אלון הראל

הנאשם

הכרעת דין

רקע

1. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו ביצוע עבירות של ניסיון לקבלת דבר במרמה, בהתאם לסעיף 415 רישא + 25 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**החוק**"). זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, בהתאם לסעיף 418 אמצע לחוק. שימוש במסמך מזויף, בהתאם לסעיף 418 + 420 אמצע לחוק (שתי עבירות).

2. בכתב האישום נטען כי הנאשם החזיק בחלק ממבנה ברחוב נבטים 8 בפתח תקווה, אשר שימש את עסקו ליבוא ושיווק חלקי חילוף לרכב. עקב אי תשלום מיסי ארנונה, צבר הנאשם חוב לעיריית פתח תקווה (להלן: "**העירייה**") בסך של 102,722 ₪ (להלן: "**החוב**"). לאחר שבחודש נובמבר 2015, הוגשה נגדו תביעה על ידי העירייה, התקיימה בתאריך 9.8.16 פגישה בין הנאשם לנסיים חנגל, הממונה על ההכנסה והארנונה בעירייה. בפגישה טען הנאשם בכזב כי שילם את מלוא חובותיו לעירייה וכן כי שילם סכום של כ-50,000 ₪ במזומן לאיב כהן שהינו גובה מטעם העירייה שהגיע לעסקו על מנת לגבות את החוב. בהמשך לדבריו בפגישה זו, עובר לתאריך 16.8.16, נטל הנאשם 4 תעודות לתפיסת מיטלטלין שנמסרו לו בתאריכים שונים בגין חובותיו לעירייה, וזייף אותם בעצמו או על ידי מי מטעמו כך שנחזה על פיהם ששילם לעירייה סכומי כסף שונים בסכום כולל של 96,600 ₪ (להלן: "**המסמכים המזויפים**"). בתאריך 16.8.16 שלח הנאשם

באמצעות בא כוחו את המסמכים המזויפים לנסים חנגל על מנת להציג מצג שווא לפיו שילם תשלומי ארנונה לעירייה בסכום של 96,600 ₪, ביודעו כי תשלומים אלו לא התקבלו בעירייה מעולם. בהמשך, במסגרת הליכי התביעה, הגיש הנאשם לבית המשפט בקשה להגשת תצהיר עד, אשר חלק ממנה היו המסמכים המזויפים, וזאת על מנת לתמוך בבקשה לרשות להתגונן, אותה הגיש.

ראיות הצדדים

3. מטעם התביעה, העיד **רס"ב אבי מונקר**, החוקר שניהל את החקירה העומדת בבסיס כתב האישום. באמצעותו הוגשו הודעות הנאשם (ת/1-3), דו"ח עימות שנערך בין הנאשם לאיב כהן (ת/4), דיסק ובו תיעוד העימות (ת/5), תצהיר שהוגש במסגרת התביעה האזרחית (ת/6), בקשה להגשת התצהיר (ת/7) מזכר שיחה עם מוטי מינאי (ת/8) ו- 5 תעודות לתפיסת מיטלטלין (ת/9 א'-ה'). במהלך חקירתו הנגדית הוגש מזכר שיחה שלו עם רונן סבח מחברת מילגם (ת/10). במהלך חקירתו הנגדית נשאל שאלות על דרך ניהול החקירה וקבלת המסמכים.
4. עד תביעה נוסף היה **רס"ב דיב טסה**, אשר חקר את גובה החוב, מר איב כהן ונחקר בחקירה נגדית על דרך ניהול חקירה זו.
5. עוד העיד, **מר ניסים חנגל**, מנהל ההכנסות בעיריית פתח תקווה ומנהל הארנונה. הוא תיאר את הפגישה עם הנאשם ועורך דינו שנקבעה על מנת לנסות ולהגיע להסדר חובו של הנאשם, אשר עמד אז על למעלה מ-100,000 ₪. בפגישה נטען על ידי הנאשם כי החוב שולם ולטענתו זו הייתה טענה נדירה שאינה עולה בדרך כלל בפגישות מעין אלו מאחר והחוב והתשלומים מתועדים במערכת. הנאשם טען כי שילם את החוב למעקל ולאחר שביקש כי יוצגו לו אסמכתאות לכך, נשלחו לו בפקס צווי עיקול אשר נרשמו עליהם הסכומים ששולמו למעקל ובאיזה דרך הדבר נעשה. בבדיקה שערך, לא נמצאו מסמכים אלו במערכת, למרות שאלו אמורים היו להימצא שם.
6. באמצעותו של העד הוגשו העתקים צילומיים של מסמכים המעידים על סכומים שהתקבלו מהנאשם לעיריית פתח תקווה (ת/11-14) וכן קבלות בעניינם (ת/15). ב"כ הנאשם התנגד להגשת מסמכים אלו, בעוד ב"כ המאשימה טען כי מדובר ברשומה מוסדית ונקבע כי החלטה בנושא תינתן במסגרת הכרעת הדין. העתקי המסמכים שנמסרו על ידי העד למשטרה התקבלו גם כן (ת/16) וכן אסופת מסמכים של הצווים שהוצאו ממחשבי העירייה (ת/17).

7. העד העיד כי בפגישה טען הנאשם ששילם סך של 52,000 ₪ במזומן לידי המעקל, אך הציג אסמכתא רק על סך של 15,000 ₪.

8. בחקירתו הנגדית נשאל העד על הדרך בה אמורה להתנהל הגבייה והוגשו הנחיות חברת מילגם באשר לדרך ניהול הגבייה (נ/1).

9. בהמשך פרשת התביעה, העיד **מר איב כהן**, הגובה מטעם עיריית פתח תקווה באמצעות חברת מילגם (להלן: "**הגובה**"), אשר תיאר כי הגיע מספר פעמים אל בית העסק של הנאשם על מנת לגבות את החוב, אך הנאשם ביקש ממנו להגיע לאחר זמן מה ומדי פעם התקשר הנאשם ואמר שהכין שיקים ואז היה מגיע לקחתם. הוא תיאר את דרך העבודה בעת גביית החובות. הוא הסביר כי התשלום מתועד על גבי צו העיקול, כאשר הצו הוא בשני עותקים הנרשמים כל אחד בנפרד ולא באמצעות נייר קופי. הוא טען כי טענת הנאשם ששילם לו סך של 52,000 ₪ היא טענה שקרית והסכום במזומן הגדול ביותר שקיבל אי פעם בעבודתו היה על סך 25,000 ₪.

10. במהלך חקירתו הנגדית הוגש תצהיר שהוגש על ידי העד בתביעה האזרחית (נ/2). העד אישר כי למרות שהגבייה אמורה להיעשות יחד עם עד נוסף, הדבר לא נעשה והוא אף לא החתים את העד. הוא אף אישר כי על הצו אין חתימה של מנהל ההכנסות בעירייה.

11. עדה נוספת מטעם התביעה, הייתה **רפ"ק גאולית ענבי** ממעבדת מסמכים מז"פ. הוגשה חוות דעת מומחה שהוכנה על ידי (ת/18), אשר מתייחסת למסמכים שסומנו ת/9. היא הסבירה מדוע הגיעה למסקנה כי במסמך ת/9 ד' הוספה הספרה 1 בדיו שונה ובדרך כתיבה שונה משאר הכתוב במסמך. גם באשר למסמך ת/9 א' העידה כי מצאה שנכתב בשני סוגי דיו, כאשר הקו האנכי של הספרה 1 ושני הקווים שמתחתיו נרשמו בדיו שונה משאר המסמך. באשר למסמך ת/9 ג', מצאה כי יש חזרה בדיו כחול על גבי דיו אדום וכן סימני גירוד המעידים על ניסיון מחיקה. בדיו האדום הופיע סכום של 22,500 ₪ ואילו בדיו הכחול סכום של 52,500 ₪, כך גם שינויים בתאריכים. בנוגע למסמך ת/9 ב', נמצא רישום בשני סוגי דיו והספרה 1 ושני הקווים מתחתיה וכן רישום התאריך בתחתית המסמך הם בדיו שונה משאר המסמך. בחקירתו הנגדית הסבירה כי לא ביצעה השוואה בין כתבי יד מאחר ולא היה בסיס מספיק להשוואה מכיוון שמדובר בספרה 1 בלבד.

12. בתום פרשת התביעה, העלו ב"כ הנאשם, טענת "אין להשיב לאשמה". טענה זו נדחתה בהחלטה מנומקת.

13. במסגרת פרשת ההגנה, העיד הנאשם עצמו. הוא תיאר בפני בית משפט כי הוא אלוף משנה במילואים. לאחר שחרורו מהצבא הקים עסק של ג'יפים, אולם לאחר 5 שנים החליט לסגור אותו. הרקע לכתב האישום הוא גביית תשלומי ארנונה לעיריית פתח תקווה בנוגע לעסק זה. לדבריו, הגובה היה מגיע אליו לעסק לצורך גביית התשלומים והיה אומר לו מהו הסכום אותו עליו לשלם וכך נעשה. התשלומים התבצעו בשיקים או באופן מעורב שכלל שיקים ומזומן. בשלב כלשהוא הוגשה תביעה אזרחית על ידי העיריה ובעקבות זאת נקבעה פגישה עם מנהל הגביה, מר נסים חנגל. בפגישה הציג בפניו הנאשם העתקים של המסמכים אותם קיבל מהגובה ומצביעים על כך כי הוא שילם את חובו לעירייה. בפגישה נוספת נכח הקב"ט של חברת מילגם וביקש את המסמכים המקוריים ועו"ד של הנאשם סרק אותם ושלה לקב"ט. לגבי אחת הפגישות בינו לבין הגובה, טען כי למרות ששילם לגובה סך של 15,000 ₪ כפי שנדרש ממנו, כאשר התשלום בוצע בשיקים על סך 5,000 ₪ ומזומן על סך 10,000 ₪, רשם הגובה במסמך רק 5,000 ₪ ורק לאחר שהנאשם התעקש הוסיף הגובה את הספרה 1. הנאשם הסביר שלא אמר זאת במשטרה, כי נשמע לעצת עורך דינו לשמור על זכות השתיקה, כל עוד נמשך המשפט בנוגע לתביעה האזרחית. לטענתו, הציע לחוקר לחזור אחרי המשפט האזרחי ולשטוח בפניו את כל גרסתו. הוא טען כי התלונה במשטרה הוגשה רק כשעיריית פתח תקווה ראתה שהיא הולכת להפסיד במשפט האזרחי. הנאשם טען בתוקף כי לא שינה ולא הוסיף שום דבר במסמכים שנטענו כי זויפו.

טיעוני הצדדים

14. באת כוח המאשימה, עו"ד עדי דנציגר, טענה בסיכומיה כי מדובר בזיוף מסמכים לא מתוחכם, כאשר האינטרס לזיוף זה הוא של הנאשם בלבד וזאת לנוכח הגשת תביעה אזרחית נגדו לגביית חובו לעיריית פתח תקווה. היא הפנתה לעדותו של הגובה מטעם חברת "מילגם" ולעוגמת הנפש שנגרמה לעד כתוצאה משקרי הנאשם והצביעה על כך שהעד עדיין משמש בתפקיד גובה בחברת "מילגם" דבר שלא היה עולה על הדעת אילו היו סבורים שהוא גנב עשרות אלפי שקלים מהעירייה. לטענתה, ההגנה לא הצליחה לקעקע את מהימנותו של העד והוא השיב בצורה נחרצת לשאלות, גם כאשר הדבר לא פעל לטובתו. עוד היא הפנתה לעדות מר נסים חנגל, מנהל ההכנסות בעיריית פתח תקווה ולדבריו כי טענה מעין זו של הנאשם, אשר טען כי החוב שולם על ידו, לא הועלתה מעולם על ידי חייב אחר וכי במעמד הפגישה שהתבצעה בינו לבין הנאשם לא הוצגו אסמכתאות לטענה זו ואלו נשלחו אליו רק במועד מאוחר יותר. לאחר שהוצגו לו המסמכים על ידי הנאשם, הוא בדק את הנושא במחשבי העירייה ומצא שכנגד כל מסמך שהוצג על ידי הנאשם, ישנו מסמך ממנו עולה כי הנאשם שילם סכום דומה וכי מדובר במסמך זהה למעט שינויים לא

מתוחכמים במיוחד במסמכים שנמסרו על ידי הנאשם. היא הצביעה על כך שהעד העיד שהמסמכים הוצאו ממחשבי העירייה, מערכת אותה הוא מנהל באופן אישי ואחראי על העובדים המפעילים אותה וכן על כך שתשלום הסכומים מגובה בקבלות. עוד הוא העיד על כך שהנאשם סירב להראות לו בספריו רישום על הוצאה המלמדת על התשלום כפי שנטען על ידו. עוד היא הפנתה לעדות החוקר אבי מונקר ולכך שלמטרה לא הייתה האפשרות לתפוס את מסמכי המקור מחברת "מילגם" מאחר והתלונה הוגשה רק לאחר שאלו בוערו. היא סבורה כי בעדותה של מומחית מז"פ יש חיזוק לעדותם של העדים האחרים וזאת באמצעות קביעתה שבמסמכים נעשו שינויים באשר לסכומים ולתאריכים.

15. לחיזוק טענותיה, הצביעה ב"כ המאשימה על הקבלות והצווים שהוצאו ממחשבי העירייה ומהם ניתן ללמוד על כך שהסכומים ששולמו בפועל לעירייה זהים לסכומים שהיו רשומים במסמכים המזויפים טרם נעשה בהם השינוי וכי ברוב הפעמים שילם הנאשם סכומים הנמוכים מאלו שנדרשו ממנו וכאשר הוא שילם יותר ניתן לכך ביטוי על גבי המסמך.

16. בכל הנוגע לפרשת ההגנה היא מפנה לכך שהמסמכים אשר הוגשו על ידי הנאשם בתביעה האזרחית, הוצגו לו כבר בחקירתו הראשונה במשטרה, אולם הוא שמר על זכות השתיקה. בחקירתו השנייה סרב לגלות היכן מצויים המסמכים המקוריים, על אף שהיו אצל עורך דינו והתקבלו במשטרה רק באמצעות צו בית משפט. בחקירתו השלישית ציין כי לאף אדם אחר לא הייתה גישה למסמכים שהיו אצלו. הנאשם מסר לראשונה גרסה בנוגע לשינוי במסמכים רק בחקירתו הראשית בבית המשפט וכאשר נשאל על ידי בית המשפט מדוע זו הפעם הראשונה בה מוצגת גרסה זו ענה כי לא נשאל על כך וכי העלה את טענותיו במסגרת ההליך האזרחי. לטענתה, התנהלות זו של הנאשם בצירוף העובדות שצוינו לעיל, מהוות ראיה נסיבתית חזקה מאד נגד הנאשם.

17. באשר לעד ההגנה, היא הצביעה על כך שעדותו בבית המשפט עומדת בניגוד מוחלט לתצהירו בתביעה האזרחית, הן בנוגע לאדם שגבה את החוב, הסכום ששולם ומי הוא בעל החוב. היא אף הצביעה על כך שהעד ציין שהיה נוכח בשני מצבים דומים, אולם לא ידע לומר על איזה מהם העיד.

18. לסיכום טענה כי מן הראיות עולה תמונה ברורה לפיה הנאשם הוא שזייף את המסמכים על מנת לנסות ולהביא להפחתת חובו לעיריית פתח תקווה.

19. ב"כ הנאשם, עו"ד אילן כץ ועו"ד אלון הראל, טענו בסיכומיהם, כי כיום, 6 שנים לאחר מועד התשלומים ששילם הנאשם לעיריית פתח תקווה, לא ניתן לקבוע מעבר לספק סביר, שאכן הסכומים שנטען על ידו

ששילם, לא שולמו וכי המסמכים שהוצגו על ידו מזויפים.

20. הם הצביעו על כך שעל פי עדותו של מר איב כהן, גובה החוב מטעם חברת "מילגם", הכספים הועברו על ידו לעירייה רק יום למחרת הגבייה, כאשר הוא לא זוכר למי בדיוק העבירם. עוד הוא תיאר כי גבה כספים מבתי עסק רבים בכל יום. הם מצביעים על כך שהגובה פעל בניגוד לנהלי החברה, לא החתים את הנאשם על המסמכים ולא ערך העתק על נייר פחם. כך גם זייף חתימה של אדם שלכאורה היה עד לגביה, אולם לא נכח בעת ביצועה. מדובר בגובה, המבצע גביות רבות ביום ולכן אין באפשרותו לזכור את פרטי כל גביה, ועדותו מתבססת על המסמכים הסרוקים שקיבל מהעירייה. הם סבורים כי המניע לעדותו של הגובה היא ניסיון לנקות את שמו מעלילה כי הוא שגנב את הכספים, למרות שהדבר לא נטען כלל על ידי הנאשם. הם הפנו לכך שישנן סתירות בעדותו של הגובה, אשר בתצהיר שהוגש בהליך האזרחי, טען שכלל הכתוב במסמכים שנטען שזויפו, לא נכתב על ידו ואילו בבית המשפט טען שרק חתימתו זויפה, זאת למרות שבעימות ביניהם טען שרק המספר אחד הוא שהוסף למסמך. לנוכח כל זאת, סבורים ב"כ הנאשם כי לא ניתן לתת אמון בעדותו של הגובה.

21. בכל הנוגע לעדותו של מר חנגל, האחראי על הגביה בעיריית פתח תקווה, נטען על ידי ב"כ הנאשם כי כלל לא זכר את הפגישה עם הנאשם ונזכר לאחר ריענון זיכרון. אין לו כל ידיעה אישית באשר לאופן גביית החוב וגם בנוגע למסמכים ולקבלות, הרי שאין לו ידיעה אישית כיצד הם מופקים ונשמרים במערכת.

22. הם אף טוענים כי לא ניתן לקבוע שהמסמכים שנטען שזויפו היו כל העת בידי הנאשם, מאחר ואלו היו מצויים בידי עורך דינו.

23. באשר לעדותה של המומחית מטעם מז"פ, רפ"ק גאולית ענבי, טענו כי מדובר בראיה נסיבתית ובכל מקרה לא נקבע על ידי העדה מיהו שביצע את השינויים במסמך. הם טוענים שהמסקנה המתחייבת משילוב עדותה של המומחית לפיה הדיו הנוזלי של כל המסמך "נראה אותו דבר" כמו הדיו הנוזלי על הספרה "1" שנטען כי הוספה, יחד עם טענת הגובה שכתב את כל המסמך למעט ספרה זו, היא כי הגובה עצמו הוא שכתב את הספרה.

24. עוד הם מפנים לכך כי בנוגע למסמך בו צוין תחילה סך של 2,500 ₪ והוספה הספרה 1, לא טוען כלל הנאשם כי שילם 12,500 ₪ אלא מסכים שהסכום ששולם על ידו הינו 2,500 ₪ בלבד.

25. ב"כ הנאשם טוענים כי נתגלו מחדלי חקירה בכך שהמומחית לא ערכה השוואה בין צווי העיקול לבין כתב ידו

של הגובה ושל הנאשם, כך גם לא נעשה מאמץ על ידי היחידה החוקרת לנסות ולתפוס את המסמכים המקוריים בהקדם האפשרי. לא נעשה בירור מספיק עם הגובה על דרך גביית החוב.

26. הם שוללים את הטענה כי גרסתו של הנאשם הינה גרסה כבושה. הם מפנים לכך שבהליך האזרחי הסכים הנאשם לבדיקת גרסתו, אולם הגובה לא נענה לכך. במשטרה שמר הנאשם על זכות השתיקה לנוכח עצת עורך דינו בהליך האזרחי. אולם בחקירה מאוחרת לכך, ענה לכל השאלות שנשאל, אלא שלא נשאל כלל על הליך גביית החוב על ידי הגובה. גרסתו הובעה בפני בית המשפט בהליך האזרחי. עוד הצביעו על כך שהנאשם שמר את המסמכים שנטען כי הינם מזויפים למרות שלא הייתה לו חובה לעשות זאת ואין היגיון בטענה שאדם שזייף מסמכים ישמור אותם ויסייע להפללתו.

27. לטענתו של הנאשם הוא שילם לגובה בהמחאות ובמזומן והגובה נהג לרשום רק את הסכום ששולם בהמחאות ורק כשנשאל על ידי הנאשם מדוע אינו רושם את הסכום במזומן, הוסיף הגובה את הספרה 1, על מנת לבטא את קבלת סכום של 10,000 ₪.

28. בכל הנוגע לטענת הגובה, הרי שזו נסתרת על ידי עדות עד ההגנה שהעיד על כך שראה את הגובה מקבל מהנאשם סכום של כ-50,000 ₪.

29. באשר לעדות עד ההגנה, מר מוטי מינאי, הרי שזו מקעקעת את טענת הגובה כי לא קיבל כסף מזומן בסכומים גבוהים מהנאשם. העד ראה את הנאשם מוסר לגובה סכום כסף גדול ושמע כי דובר על 50,000 ₪. לדבריהם, אין להיתפס לאי דיוקים בפרטים אותם מסר העד, מאחר ומדובר באירוע שאירע לפני שש שנים.

30. ב"כ הנאשמים חזרו על התנגדותם להגשת העתקי מסמכים שהופקו ממערכת העירייה כך גם קבלות שהתקבלו על תשלומים בעירייה, יש להגיש העתקים אלו כ"רשומה מוסדית" ובהתאם לכללים שנקבעו לכך בתקנות. דבר שלא נעשה על ידי המאשימה בהליך זה. עוד ציינו כי אי תפיסת המסמכים המקוריים עומד לפתחה של המאשימה שלא תפסה אותם טרם בוערו, למרות שהתביעה הוגשה על ידי העירייה טרם חלוף שלש שנים מהאירועים, אז טרם בוערו המסמכים.

31. מעבר לכך הם טוענים כי אף אם יקבל בית המפשט את המסמכים כראייה, הרי שלא יהיה בהם על מנת לתרום להוכחת אשמתו, מאחר והנאשם לא חתום עליהם ומאחר ומדובר במסמכים שאינם זהים למסמכים שנטענו כי זויפו כפי שאישר הגובה עצמו.

32. הם ציינו כי למרות שמדובר במסמכים של חברת "מילגם" הם הופקו ממחשבי העירייה ולא הובאה כל ראיה לסנכרון בין המערכות.

33. גם על הקבלות של העירייה לא העיד כל גורם שיכול להעיד על דרך הפקתן. וכתוצאה מכך לא ניתן לקבוע מהו חובו של הנאשם לעירייה ולא ניתן להרשיעו בניסיון לקבלת דבר במרמה.

34. באשר לטענה כי האינטרס לזייף היא של הנאשם בלבד, הרי שזו טענה שאינה נכונה, מאחר וגם לגובה היה אינטרס שכזה.

35. לנוכח כל זאת, סבורים ב"כ הנאשם כי לא הוכחה אשמתו של הנאשם באף אחד מהאישומים ויש לזכותו ולו מחמת הספק הסביר.

דין והכרעה

36. אין חולק כי אין ראיה ישירה הקושרת את הנאשם לביצוע המעשים המיוחסים לו. אישומו התבסס על מכלול נסיבות של ראיות.

37. בית המשפט העליון, בע"פ 10033/17 בילאל שאכר נ' מדינת ישראל, התייחס לאחרונה שוב לנושא זה והזכיר מושכלות יסוד בנושא זה: "בית משפט מוסמך להרשיע נאשם בהתבסס על ראיות נסיבתיות בלבד, ככל שיש בהן כדי להוביל למסקנה כי אשמתו של הנאשם הוכחה מעבר לספק סביר (ראו למשל: ע"פ 2960/14 חזן נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (18.1.2017)). תהליך קביעת הממצאים בהסתמך על ראיות מסוג זה נעשה בדרך של הסקת מסקנות הגיוניות מהנסיבות שהוכחו לאחר בחינת מכלול הראיות (ע"פ 6392/13 מדינת ישראל נ' קריאף, פסקה 96 לפסק דינו של השופט סולברג (21.1.2015): ע"פ 8948/12 נמר נ' מדינת ישראל, פסקה 31 (1.2.2016): ע"פ 6201/18 טובול נ' מדינת ישראל, פסקה 60 (28.10.19)). עיקר כוחן של הראיות הנסיבתיות הוא במשקלן הכולל והמצטבר ובהצטרפותן למארג ראיתי אחד (ע"פ 7007/15 שמיל נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (5.9.2018): עניין חזן, שם: 2132/04 קייס נ' מדינת ישראל, פסקה 23 לפסק דינו של השופט א' א' לוי (28.5.2007)). בית המשפט העליון עמד בעבר לא פעם על הדרך המקובלת להסקת מסקנות המבוססות על ראיות נסיבתיות, וזאת בהתבסס, על מבחן תלת-שלבי: בשלב הראשון, נבחנת כל ראיה נסיבתית בפני עצמה כדי לקבוע אם ניתן להשית עליה ממצא עובדתי; בשלב השני, נבחנת מסכת הראיות כולה לצורך קביעה אם

היא מובילה למסקנה המפלילה, אשר עשויה להתקבל גם מצירופן של כמה ראיות נסיבתיות אשר כל אחת מהן בנפרד אינה מספיקה לצורך הפללה, אלא רק משקלן המצטבר; בשלב השלישי, מועבר הנטל אל הנאשם לספק הסבר חלופי השולל את התזה המפלילה (ראו למשל: ע"פ 9327/03 פון וייזל נ' מדינת ישראל, פ"ד נט (1) 745, 754 (2004); ע"פ 2661/13 יחייב נ' מדינת ישראל, פסקאות 37-39 (18.2.2014); ע"פ 2602/15 אלענאמי נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (22.8.2017)). במסגרת השלב השלישי והאחרון, בית המשפט בוחן את מכלול הראיות הנסיבתיות שולל מעבר לכל ספק סביר את גרסתו והסבריו של הנאשם. בהקשר זה נקבע כי אין די בהעלאת הסבר חלופי תיאורטי ודחוק מצד הנאשם, אשר אין לו אחיזה ממשית בחומר הראיות (ע"פ 9038/08 נאשף נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (14.4.2010); ע"פ 2697/14 חדאד נ' מדינת ישראל, פסקה 75 לחוות דעתו של השופט (כתוארו אז) ס' ג'ובראן (6.9.2016). זאת וודאי כאשר ההסבר אינו מתייחס למכלול הראיות במצטבר כי אם תוקף כל ראיה נסיבתית בפני עצמה (ע"פ 8808/14 פחימה נ' מדינת ישראל, פסקה 41 (10.1.2017)). במסגרת זו, על בית המשפט גם ליתן דעתו לנסיבות ולעיתוי מתן הגרסה "המזכה" מצד הנאשם (ע"פ 6162/16 דלו נ' מדינת ישראל, פסקה 50 (4.2.2018)).

38. בהתאם לכך, אבחן את הראיות שהוצגו בפניי באמצעות המבחן התלת-שלבי.

39. באשר לשלב הראשון, הראיות המצויות בפני בית משפט ועליהן אין חולק הן שעיריית פתח תקווה הגישה בחודש נובמבר 2015, תביעה אזרחית נגד הנאשם בטענה כי הוא חייב כספים בשל אי תשלום ארנונה בנוגע לעסק שהיה בבעלותו בעיר פתח תקווה. בעקבות הגשת התביעה, התקיימה פגישה במשרדו של מנהל הגבייה בעיריית פתח תקווה, מר ניסים חנגל ובה טען הנאשם כי שילם את החוב הנטען לגובה החוב מטעם חברת "מילגם" מר איב כהן, בין היתר, בתשלום של ₪ 50,000 במזומן. למרות שמדובר בפגישה שזומנה לצורך עניין זה לא הביא עמו הנאשם אסמכתאות לאישוש טענתו, אולם הוא אמר למר חנגל כי ישלח לו מסמכים המעידים על כך. הפגישה המתוארת לעיל, נערכה בתאריך 9.8.16 ובתאריך 16.8.16 שלח הנאשם באמצעות בא כוחו, כתבי הרשאה ותעודות לתפיסת מטלטלין, עליהם רשומים סכומים אשר לטענתו שולמו על ידו לגובה החוב מר איב כהן. מסמכים אלו נשלחו על מנת להוכיח לעיריית פתח תקווה כי הנאשם אינו חייב כספים בשל ארנונה מאחר וכבר שילם אותם לגובה החוב מטעמה. בהמשך, מסמכים אלו אף צורפו לבקשה להגשת תצהיר עד שנועדה לתמוך בבקשת רשות להתגונן אותה הגיש לנוכח התביעה נגדו על ידי עיריית פתח תקווה. בנוגע לארבע מהמסמכים הללו (ת/א-9' ת/9) נקבע על ידי רפ"ק גאולית ענבי, מומחית מז"פ לעניין בדיקת מסמכים והשוואת כתבי יד, כי לסכומים הרשומים במסמכים הוספו ספרות

בשלב מאוחר יותר מעת כתיבתם המקורית, כך שבמסמך אחד נרשם סכום של 15,000 במקום 1,500, במסמך השני נרשם סכום של 16,600 במקום 1,600, במסמך השלישי נרשם סכום של 52,500 במקום 22,500 ובמסמך הרביעי נרשם סכום של 12,500 במקום 2,500. על פי דברי הנאשם עצמו בחקירתו במשטרה בתאריך 19.12.17 (ת/3) מסמכים אלו היו ברשותו מעת מסירתם על ידי הגובה ועד שהעבירם לעורך הדין שלו ולאף אחד אחר לא הייתה גישה אליהם.

40. באשר לשלב השני, התמונה הכוללת העולה מצירוף כלל הראיות היא שבידי הנאשם היו מסמכים המעידים על הסכומים ששולמו על ידו לעירייה בשל חוב ארנונה. מסמכים אשר נעשה בהם שינוי מאוחר למועד כתיבתם המקורי. השינוי בסכומים אלו פועל לטובת הנאשם, מאחר ויש בו על מנת להקטין את חובו הנטען כלפי עיריית פתח תקווה, כאשר החוב הנטען על ידי העירייה כפי שנמסר לו בפגישה וכך בתביעה האזרחית תואם לחוב הנטען על ידי העירייה בהפחתת הסכומים אשר היו רשומים במסמכים לפני השינוי שנעשה בהם. הנאשם עצמו מעיד כי מסמכים אלו היו מצויים אך ורק ברשותו בלא שתהיה אליהם גישה לאף אחד אחר וכי מסמכים אלו נכתבו בפניו בעת ביקור הגובה אצלו (עמ' 55, ש' 17 לפרוטוקול). מסמכים אלו הוגשו על ידי הנאשם לעירייה ולבית משפט בטענה כי חובו שולם וכי חובו אינו בגובה שנטען על ידי העירייה בתביעה האזרחית ובפגישה עמו. על כך יש להוסיף כי משהחלה חקירה נתבקש הנאשם למסור לידי המשטרה את המסמכים המקוריים, אולם הוא הביא את העתקים ומשנשאל על כך על ידי החוקר ענה שאינו יודע היכן המסמכים המקוריים ולאחר מכן שינה את תגובתו לאין תגובה. מאוחר יותר הסתבר כי המסמכים נמסרו על ידי הנאשם לעורך דינו. (כאמור לעיל, גם לפגישה עם מר חנגל לא הביא הנאשם מסמכים אלו ואלו אף לא צורפו לבקשת רשות להתגונן שהוגשה על ידו בהליך האזרחי ורק מאוחר יותר בבקשה להגשת תצהיר משלים (ת/6) טען כי **באופן מקרי בעת שעבר דירה נפלה מעטפה מאחת המגרות בארון ונמצאו בה המסמכים הללו**. המסקנה העולה מתמונה זו היא מסקנה מפלילה כלפי הנאשם מאחר והוא אחז בידו מסמכים ששוננו בדרך המועילה לו בלבד וזאת כאשר לאדם אחר אין גישה למסמכים אלו ובמסמכים אלו השתמש הנאשם על מנת לנסות ולהפחית את חובו הנטען כלפי העירייה וכאשר הסכומים אשר היו רשומים במסמכים טרם שינויים תואם לטענת העירייה בדבר הסכומים שהתקבלו ממנו.

41. בשלב השלישי, מועבר הנטל אל הנאשם לספק הסבר חלופי השולל את התזה המפלילה. לנאשם ניתנו הזדמנויות רבות במהלך הדרך למסור את גרסתו באשר לשאלה מי הוסיף את הספרות למסמכים שנטען כי זויפו ולמרות זאת הוא לא עשה זאת אלא בעדותו בבית המשפט, כעבור שלש שנים מיום שחשד זה הוטח בו לראשונה. הזדמנות ראשונה ניתנה לו בחקירתו הראשונה במשטרה (ת/1), אולם אז בחר לשמור על זכות השתיקה. הזדמנות שנייה הייתה בעת חקירתו השנייה (ת/2) אולם גם שם לא נמסרה כל גרסה. גם

בהזדמנות השלישית (ת/3) לא מסר כל הסבר. גם בעת שנערך עימות בין הנאשם לגובה החוב (ת/4) לא טרח הנאשם להטיח בפני גובה החוב כי ראה אותו מוסיף את הספרה 1 למסמכים. ההתייחסות היחידה שניתנה על ידו הייתה כשאמר שגרפולוג טען שהגובה כתב את המסמך (ש' 86 לעימות). לראשונה, העלה הנאשם טענה כי הוספת הספרות נעשתה על ידי הגובה הייתה כאמור בעדותו בבית המשפט. לא ברור כיצד אדם שנחשד בעבירה פלילית חמורה ולטענתו עבירה זו בוצעה על ידי אחר לא מעלה טענה זו בשום שלב מחקירותיו במשטרה. יתר על כן, ב"כ הנאשם אף מדגישים בסיכומיהם (סעיף 10) כי המניע לכך שהגובה שיקר לטענתם, הוא שחשב שהנאשם טופל עליו אשמה, למרות שהנאשם כלל לא עשה זאת. טענתו כי לא עשה זאת בשל המשפט האזרחי תמוהה. מדוע אדם הנחשד בפלילים ישהה את תגובתו לחשד שיש בה על מנת לנקותו מחשד זה רק משום שמתנהל משפט אזרחי בו הוא עומד להעלות אותה טענה. יתר על כן, עיינתי במסמך נ/3 שהוגש על ידי ההגנה, פרוטוקול הדיון במשפט האזרחי ובנאמר בו על ידי הנאשם: " כל המסמכים שיש איב כהן רשם בכתב מרושל ואמרתי לו לכתוב את זה כמו שצריך. לאחר מכן הוא בא והגיע עם מסמך אחר ". גם בדברים אלו, אין הנאשם מטיח באופן מפורש כי הגובה שינה את הסכומים אלא שהמסמכים נכתבו במרושל ולנוכח בקשתו נכתבו מחדש באופן מסודר יותר. לנוכח אלו אני קובע כי מדובר בעדות כבושה, אשר נכבשה על ידי העד במשך שלש שנים ועל כן לא ניתן לתת בה אמון.

42.ב"כ הנאשם העלו טענות רבות ואדון בכל אחת מהן, אולם אומר כבר עתה כי כלל הטענות אינן נוגעות לליבת התמונה המפלילה העולה מן האמור לעיל.

43.אכן, כטענת ב"כ הנאשם, התנהלותו של הגובה והדרך בה ביצע את גביית החוב מעלה תהיות רבות. העד הודה שבאופן שיטתי רשם בטפסים כי בעת מסירת השיקים על ידי הנאשם לגובה, נכח עד נוסף בשם ציון, אלא שמתברר שעד זה נשאר ברכב ולא ראה את מסירת השיקים. הנאשם אף לא הוחתם על מסמכים אלו. עוד עולה כי בכל יום ביצע הגובה גביות רבות והכסף לא היה מועבר בהכרח באותו יום לידי העירייה. המדובר בגביית כספים מידי אזרחים עבור גוף ציבורי. גבייה שכזו צריכה להתבצע בשקיפות מרבית ובניקיון כפיים, כך שהציבור יוכל לבקר את הדרך בה מנוהלים כספיו. הדרישה לנוכחותו של עד נוסף בעת גביית הכספים הינה דרישה מהותית ולא טכנית. כבר במקורותינו נקבע כי: "קופה של צדקה נגבית בשניים... שאין עושין שררות על הציבור פחות משניים" (תלמוד בבלי, מסכת בבא בתרא דף ח' עמ' ב'). גביית החוב בניגוד לנהלים היא חמורה וזיוף המסמך תוך רישום כוזב בדבר נוכחותו של עד נוסף חמור שבעתיים.

44.אלא שהתנהלותו של הגובה ומהימנותו אינה השאלה העומדת בפניי בהליך זה. השאלה העומדת למבחן היא זיופם של המסמכים, כאשר אין חולק שהגובה הוא שערך אותם ושנעשה בהם שינוי מאוחר יותר.

הטענה ששינוי זה נעשה על ידי הגובה הועלתה רק לאחר שזה העיד בבית המשפט ואף בחקירתו הנגדית לא הוטחה בו גרסתו של הנאשם ולפיה הוא זה ששינה את המסמכים על פי דרישת הנאשם מאחר ונמסרו לו כספים נוספים במזומן. השאלה היחידה שנשאל בנושא היא "האחד לא שלך?" (עמ' 35 ש' 33 לפרוטוקול). אם גרסתו של הנאשם היא שהמעשה שמיוחס לו בדבר שינוי המסמכים נעשה על ידי הגובה, הרי שהיה על ב"כ הנאשם להטיח זאת בפניו במהלך חקירתו הנגדית. אלא, שכאמור גרסה זו הועלתה על ידו לראשונה בפרשת ההגנה.

45. בעניין זה יש לציין כי אף בסיכומים שהוגשו על ידי ב"כ הנאשם לאחר שזה הציג את גרסתו בפרשת ההגנה, הם טוענים כי הטענה שהגובה הוא ששינה את המסמכים על מנת להסתיר קבלת כספים מהנאשם היא טענה שניטעה במוחו של הגובה על ידי מר חנגל ולא נטענה על ידי הנאשם.

46. עוד יש לציין כי במהלך חקירתו הנגדית לא עומת העד ולא הוטחה בו הטענה כי קיבל כספים מהנאשם, מעבר לאלו שנרשמו ברישומי העירייה.

47. אשר על כן, לא מצאתי כי בבעיות שהתגלו בהתנהלותו של העד יש על מנת לשנות מהמסקנה העולה מהראיות שהוצגו לעיל.

48. כך אמורים הדברים גם בנוגע לטענה שהועלתה על ידי ב"כ הנאשם כי הגובה התבסס על מסמכים סרוקים ולא על זכרונם. כאמור, האמור באותם מסמכים סרוקים אינו עומד בבסיס השאלה בהליך זה ולכך אתייחס אף בהמשך.

49. טענה נוספת שהועלתה בידי ב"כ הנאשם עסקה בכך שהמסמכים הנטענים כמזויפים היו בחלק מהזמן ברשותו של עו"ד חמי דורון ולכן לא ניתן לטעון כי היו בשליטתו המלאה של הנאשם כל העת. מלבד העובדה שטענה זו עלתה לראשונה בסיכומים ולא הועלתה כלל על ידי הנאשם שטען שהמסמכים היו כל העת ברשותו בלבד. הרי שטוב לטענה זו שלא הייתה מועלית כלל. אמנם ב"כ הנאשמים חזרו והדגישו כי אין הם מעלים כל חשד כלפי עו"ד דורון, אם כך לא ברור לשם מה הועלתה הטענה. באם הדבר בא על מנת לערער את התיזה המפלילה המתבססת על כך שהמסמכים היו בשליטת הנאשם כל העת, היה להעלות טענה זו בשלב בו ניתן למאשימה להתמודד עמה.

50. לא מצאתי כל ממש בטענות שהועלו על ידי ב"כ הנאשם באשר לעדות מומחית מז"פ. מטעם הנאשם לא הוגשה כל חוות דעת נגדית ומסקנותיה של המומחית לא קועקעו על ידי ב"כ הנאשם. לא ברור כיצד הגיעו

ב"כ הנאשם למסקנה כי באם הדיו הנוזלי על הספרה 1 "נראה אותו דבר" כמו הדיו בשאר המסמך, יחד עם טענתו של הגובה כי כתב את כל המסמך מלבד את הספרה 1, עשויה להביא למסקנה כי הגובה הוא שכתב ספרה זו. מה עוד שכאמור לעיל הטענה כי הגובה כתב ספרה זו לא הוטחה בגובה בעת חקירתו הנגדית ולא נטענה כלל עד לעדותו של הנאשם בפרשת ההגנה.

51. לא מצאתי כי ישנו מחדל חקירתי בכך שלא נעשתה בדיקה גרפולוגית להשוואת כתבי היד על מנת לקבוע מי כתב את האמור על גבי צווי העיקול, מאחר ואין כל מחלוקת בשאלה זו, למעט בשאלה מי הוסיף ספרות בודדות בכל מסמך. ובעניין זה הוסבר על ידי המומחית כי אין די חומר שיאפשר בדיקה זו.

52. בכל הנוגע לעד ההגנה, מר מוטי מינאי, הרי שזה תיאר כי נכח בסיטואציה של גביה "בסביבות חודש אפריל" , בה העביר הנאשם לגובה סכום גדול במזומן. הוא לא ידע מי היה הגובה ולא שמע את תוכן השיחה ביניהם. לטענתו, רק בדיעבד נודע לו מפי הנאשם כי מדובר בגובה מטעם העירייה. הוא העיד בכנות שלא יכול להצביע במדויק על הסיטואציה בה נכח ולא היה מוכן לערוך עימות עם הגובה כי כלל לא ראה את פניו אלא רק ראה אותו מהגב. עדות זו עומדת בניגוד לתצהיר שהוגש על ידו בהליך האזרחי (ת/7) שם הצהיר כי בעת היותו במקום עסקו של הנאשם הגיע אדם שהציג עצמו כגובה מטעם העירייה ואמר שבא לגבות חוב ארנונה. הוא אף ראה את הגובה מנסה לפרק מחשב במקום ומאיים על הנאשם והוא אף דיבר אתו וניסה להרגיעו והסביר לו כי זו לא התנהגות ראויה, אולם הגובה הגיב בזלזול. הצהרה זו עומדת בניגוד גמור לעדותו בבית המשפט ולפיה ראה את הגובה רק מגבו. בעדותו בבית המשפט ציין כי לא יודע מהיכן הוציא הנאשם את הכסף ובאיזה סכום מדובר, אולם בתצהירו אמר כי הנאשם הוציא את הכסף מתיקו והיה מדובר בסכום של 50,000 ₪. לנוכח סתירות אלו, לא ניתן לתת אמון בעדותו של העד. עוד לציין כי העד לא זכר כל ויכוח שהתנהל בנוגע לקבלה בגין הכסף שנמסר לגובה. זאת בניגוד לגרסתו של הנאשם ולפיה ויכוח זה הוא המקור לשינויים במסמך.

53. במהלך פרשת התביעה ביקשה המאשימה להגיש מספר מסמכים וב"כ הנאשם התנגד להגשתם מאחר ואלו לא הוגשו בהתאם לפקודת הראיות ותקנות העדות. קבעתי כי המסמכים יוגשו והחלטה בעניינם תתקבל במסגרת הכרעת הדין.

54. המדובר בשתי קבוצות מסמכים.

55. הראשונה, הינם מסמכים שהופקו ממערכת העירייה (ת/11-14) והינם לכאורה העתקים של המסמכים המזוייפים (ת9א-ד'). אלו הם למעשה העתקים סרוקים של המסמכים שהועברו על ידי הגובה לחברת

מילגם. העתקים אלו הוגשו מאחר והמסמכים המקוריים בוערו טרם הגשת כתב האישום. ב"כ הנאשם מפנים לסעיפים 40 ו-41 לפקודת הראיות וכן לתקנות העדות (העתקים צילומיים) ולפיהם היה להגיש מסמכים אלו יחד עם אישור מטעמו של הגורם הסורק שהמסמכים שנסרקו היו תואמים את המקור שבוער. עוד הם מצביעים על כך שלא ידועה שרשרת העברת מסמכים אלו. הגובה לא פירט למי העבירם. בכל מקרה היה מדובר במערכות של חברת "מילגם" ואילו המסמכים שהוגשו לבית המשפט היו ממערכת עיריית פתח תקווה.

56. לעניין מסמכים אלו, מצאתי כי אכן יש ממש בטענות ב"כ הנאשם וזאת מאחר וכאמור מדובר במסמכים שעברו ממערכת אחת לשנייה, המסמכים המקוריים אינם בפנינו ולא נתקבל אישור כנדרש בתקנות על דרך העתקתם.

57. אולם, כפי שצינו ב"כ הנאשם עצמם בסיכומיהם, אין במסמכים אלו על מנת להוכיח או לשלול את אשמתו של הנאשם. זאת מאחר ומדובר במסמכים שאמנם אמורים להוות העתק של המסמכים שנמצאו בידי הנאשם, אך אין מדובר בהעתק פחם אלא בשני מסמכים נפרדים שנרשמו על ידי הגובה במעמד הגביה ואשר אמורים להיות זהים, אולם הגובה עצמו אישר שלא תמיד הם זהים באופן מלא (עמ' 34 ש' 6-7 לפרוטוקול). העובדה שמסמכים אלו זויפו הוכחה על ידי המאשימה באמצעות המסמכים עצמם ובאמצעות חוות דעתה של המומחית מטעם מז"פ. מסמכים 11-14, יכלו להוות לכל היותר חיזוק לטענה, אך גם מבלי לקבלם, יש די בראיות התביעה על מנת להוכיח את הזיוף.

58. לא כך הדברים באשר לקבוצת המסמכים השנייה. אלו הן קבלות של עיריית פתח תקווה המעידות על התשלום שהתקבל מהנאשם. קבלות אלו התקבלו בהתאם לסעיף 36 לפקודת הראיות. המדובר במסמכים המצוין עליהם כי הם נאמנים למקור. מר נסים חנגל שהינו מנהל ההכנסות והארנונה בעיריית פתח תקווה, העיד כי הוא מנהל את מערכת התשלומים אשר מפיקה את הקבלות. אמנם הוא אינו מפיק כל קבלה בעצמו, אך אין זה סביר לדרוש כי בכל קבלה המוגשת לבית המשפט יתייצב העובד שהדפיס אותה מהמחשב. ניתן ללמוד מעדותו של מר חנגל ומהקבלות עצמן כי מדובר במוסד הנוהג במהלך ניהולו הרגיל לערוך רישום של קבלת הכספים ודרך עריכת הרשומה יש בה על מנת להעיד על אמיתות תוכנה.

59. גם בעניין זה אציין כי קבלות אלו אינן חלק ממערך הראיות הבסיסי להוכחת אשמתו של הנאשם, מאחר והשאלה העומדת למבחן אינה גובה החוב שלו כלפי עיריית פתח תקווה, אלא האם זייף את המסמכים וניסה לקבל באמצעותם דבר במרמה. המסמכים שנטען כי זויפו הוגשו כמענה לדרישת חוב של העירייה

שהתבססה על קבלות אלו. בין אם קבלות אלו משקפות את החוב האמיתי של הנאשם לעירייה ובין אם לאו. מבחינת הנאשם היה עליו להוכיח כי לא זה הוא החוב ולצורך כך הגיש את המסמכים שהוכח כי זויפו. לכל היותר יכולות קבלות אלו להוות חיזוק לטענה כי מלכתחילה היו רשומים במסמכים שזויפו מספרים אחרים. אך כאמור, עניין זה הוכח מתוך המסמכים עצמם בעזרת חוות דעת מומחית מז"פ.

60. לנוכח כל האמור לעיל, הגעתי למסקנה כי אשמתו של הנאשם במיוחס לו בכתב האישום הוכחה מעבר לספק סביר ובטענות שהועלו על ידי באי כוחו לא היה על מנת לקעקע מסקנה זו.

61. **אשר על כן, אני מרשיע את הנאשם בביצוע עבירות של ניסיון לקבלת דבר במרמה, בהתאם לסעיף 415 רישא + 25 לחוק. זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, בהתאם לסעיף 418 אמצע לחוק. שימוש במסמך מזויף, בהתאם לסעיף 418 + 420 אמצע לחוק (שתי עבירות).**

ניתנה היום, ז' אב תש"פ, 28 יולי 2020, במעמד הצדדים, הנאשם וב"כ עו"ד אילן כץ ועו"ד אלון הראל. ב"כ המאשימה, מתמחה ורד ניהוסברוך.